

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЧЕРНІГІВЩИНИ

(станом на 25 грудня 2014 року)

I. Загальна оцінка ситуації в інформаційному просторі.

В інформаційному просторі Чернігівської області створені належні умови для вільної та безперешкодної діяльності суб'єктів інформаційних відносин, максимального задоволення інформаційних потреб населення області та захисту його конституційних прав на інформацію. Наявна конструктивна співпраця між владою, засобами масової інформації та громадськістю, забезпечується відкритість у діяльності органів влади.

На території області ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають 32 юридичні особи — місцеві теле- та радіоорганізації. Серед них ліцензії телемовника мають 5 юридичних осіб, телерадіомовника — 2, телемовника та провайдера програмної послуги — 1, провайдера програмної послуги — 9, радіомовників — 15.

Здійснюють мовлення в аналоговому форматі 29 загальнонаціональних теле- та радіоорганізацій (телеорганізацій — 15, радіоорганізацій — 14). У цифровому стандарті транслюються програми 31 мовника (28 загальнонаціональних та 3 місцеві).

До Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції станом внесено 57 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області.

В області фактично діє 225 об'єктів роздрібною торгівлі книжковою продукцією, серед них — 29 книжкових магазинів та 196 інших об'єктів.

Зареєстровано 317 місцевих друкованих ЗМІ, з них фактично виходить у світ 70 (загальним разовим тиражем близько 780 тис. примірників).

Проводиться активна робота щодо широкого та об'єктивного висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики, євроінтеграційного процесу, посилення інформаційної безпеки.

Поширення відповідної інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також через застосування інструментів нових медіа.

Протягом 2014 року проведено 46 брифінгів в обласній державній адміністрації з найбільш актуальних питань суспільно-політичного та економічного життя області; значна частина тем цих брифінгів була запропонована безпосередньо представниками ЗМІ та громадськості.

Також проведено 21 засідання прес-клубу «Ділове слово», спрямоване на поліпшення інформування населення про діяльність органів виконавчої влади, висвітлення актуальних питань державної політики.

Здійснюється системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Загалом, на Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення чи підтримки серед населення. Вірогідність появи матеріалів подібного характеру у місцевих друкованих ЗМІ та Інтернет-ресурсах оцінюється як незначна.

II. Телебачення і радіомовлення.

1. Телебачення.

1.1. Кількість та структура телеорганізацій:

У Чернігівській області на підставі ліцензій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення здійснюють діяльність 8 телемовників (у т. ч. 2 телерадіомовники) з юридичною адресою на території області, із них:

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 3;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- цифровий ефірний та аналоговий ефірний — 3;
- виключно аналоговий ефірний — 3;
- кабельний — 2;

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 2;
- місцеві — 6.

Також в області діють 10 провайдерів програмної послуги, усі — приватної форми власності.

З них за способом розповсюдження сигналу:

- кабельний — 8;
- кабельний та IPTV — 1;
- IPTV — 1;

Окрім цього, в області в аналоговому форматі здійснюють мовлення 15 телеорганізацій загальнонаціонального мовлення, з них державна — 1, приватних — 14.

Серед них найбільше охоплення населення області мають:

- «1+1» — 940,8 тис. осіб (87,3 %);
- «УТ-1» — 880,1 тис. осіб (81,7 %);
- «Інтер» — 603,7 тис. осіб (56 %).

1.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних телекомпаній.

Найбільше охоплення телесигналом серед місцевих телекомпаній мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та КП «Телерадіоагентство „Новий Чернігів“» — 85 % площі області та 80–82% населення.

Проблемними регіонами в забезпеченні населення аналоговим телевізійним мовленням залишаються Ніжинський та Щорський райони, прикордонні частини Ріпкинського, Городнянського, Семенівського та Новгород-Сіверського районів.

2. Радіомовлення.

2.1. Кількість та структура радіоорганізацій.

На Чернігівщині ліцензії на мовлення мають 17 радіоорганізацій (у т. ч. 2 телерадіоорганізації) з юридичною адресою на території області, з яких:

За формою власності:

- державні — 2;

- комунальні — 12;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- ефірний — 4;
- проводовий — 9;
- ефірний та проводовий — 4;

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 1;
- місцеві — 16.

Разом з тим, низка комунальних районних радіоорганізацій, хоча і існують де-юре та мають ліцензії на мовлення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, фактично не проводять жодної діяльності у зв'язку з руйнуванням мережі проводового радіомовлення у відповідних районах.

Таким чином, фактично в області здійснюють радіомовлення 9 місцевих мовників, з яких:

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 4;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- ефірний — 7;
- проводовий — 1;
- ефірний та проводовий — 1;

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 1;
- місцеві — 8.

Також, окрім місцевих організацій в області здійснюють мовлення 14 загальнонаціональних радіоорганізацій.

2.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних радіокомпаній.

Найбільший обсяг покриття території мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та Національна радіокомпанія України (УР-1), радіосигнал яких охоплює 82 % території області. Ефірні мовники не мають загальнообласної мережі трансляції сигналу і здійснюють мовлення переважно в рамках окремих районів.

2.3. Стан, проблеми та перспективи мережі проводового мовлення.

Впродовж багатьох років в області триває скорочення мережі проводового мовлення, що пов'язано з незадовільним технічним обслуговуванням ліній та зношеністю передавального обладнання. Лінії та обладнання, що виходить з ладу через зношеність або в результаті стихійних лих, практично не відновлюються.

У 2014 році мережа радіофікації була наявна у 84 населених пунктах 9 районів області. При цьому станом на кінець року в області залишалось близько 26 тис. радіоточок, усі з яких були зосереджені у 3 районах області — Борзнянському, Сосницькому, Чернігівському — та в містах Ніжин і Чернігів.

У Бахмацькому, Бобровицькому, Варвинському, Городнянському, Козелецькому, Коропському, Корюківському, Куликівському, Ніжинському, Носівському, Семенівському, Срібнянському, Талалаївському районах області повністю припинено мовлення проводового радіо.

Перспективним шляхом відновлення місцевого радіомовлення є перехід до ефірних трансляцій. Зокрема, у FM-діапазоні мовлять ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“», Чернігівська ОДТРК, Варвинське, Козелецьке, Коропське районні радіомовлення.

Разом з тим, перехід на ефірне мовлення потребує значних капіталовкладень, що перевищують можливості місцевих бюджетів багатьох районів.

3. Співпраця з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення щодо ліцензування каналів мовлення.

Налагоджено співпрацю у вигляді обміну інформацією з представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області у питаннях оновлення інформації щодо діяльності телерадіокомпаній регіону.

4. Дотримання законодавства про рекламу та вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій.

За інформацією представника Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, ним регулярно здійснюються моніторинги програмного наповнення телерадіоорганізацій області. За його даними, телерадіоорганізації Чернігівської області розповсюджують переважно україномовні програми. Усі місцеві ТРК ведуть власне мовлення державною мовою. Мовники дотримуються визначених законодавством вимог щодо порядку розповсюдження реклами.

5. Впровадження цифрового мовлення.

Покриття Чернігівської області сигналом цифрового телебачення мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 здійснюється передавачами, розміщеними у містах Чернігів, Бахмач, Прилуки, Ніжин, Бобровиця та смт Холми, а також у м. Шостка Сумської області. Безпосередньо передавальне обладнання належить ТОВ «Зеонбуд» як оператору цифрової багатоканальної телемережі та обслуговується фахівцями Концерну РРТ.

Крім загальнонаціональних мовників відповідні ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають також місцеві мовники: Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія (м. Чернігів), ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“» (м. Новгород-Сіверський), КП ТК «Прилуки» Прилуцької міської ради (м. Прилуки).

На даний час покриття цифрової багатоканальної телемережі охоплює не всю Чернігівську область і становить від 60–65 % (за оцінками Коцерну РРТ) до 90–95 % (за оцінками ТОВ «Зеонбуд»). При цьому особливо проблемною є ситуація з покриттям телесигналом прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Білорусь районів Чернігівщини. Так, за даними Коцерну РРТ, не охоплені покриттям цифрового ефірного телесигналу північні частини Городнянського, Ріпкинського, Щорського, Семенівського, Новгород-

Сіверського районів; центральна частина області — частини Борзнянського, Менського, Ніжинського, Куликівського районів, частина Коропського району; смт Козелець та прилеглі території.

З метою вирішення проблемних питань, пов'язаних з вимкненням аналогового телебачення, на пропозицію Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення розпорядженням голови Чернігівської облдержадміністрації від 05.12.2014 № 728 було створено регіональну робочу групу з підготовки до вимкнення на території області аналогового телебачення.

У співпраці з Національною радою робоча група здійснюватиме координацію роботи щодо вирішення в області комплексу технологічних, організаційних, правових та соціальних питань переходу країни до цифрового телерадіомовлення.

6. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

- Завершення будівництва телевізійної вежі у м. Ніжин та будівництво телевежі у м. Любеч Ріпкинського району, що дасть можливість розширити покриття області національним і місцевим телерадіомовленням і, зокрема, забезпечити покриття прикордонних з Республікою Білорусь та Російською Федерацією районів, де зараз відсутній впевнений прийом національного теле- та радіосигналу.

- Оновлення технічної бази студійних павільйонів, ефірних, монтажних та апаратних кімнат телемовників області, у т.ч. Чернігівської ОДТРК, залучення висококваліфікованих творчих та технічних працівників сфери телебачення і радіомовлення.

- Розширення мережі цифрового телевізійного мовлення з введенням синхронізації сигналу для збільшення охоплення програмами мешканців області.

- Забезпечення мовлення міських та районних комунальних радіо області у FM-діапазоні.

Для Чернігівської області як прикордонного регіону у сучасних умовах спрямованої проти України іноземної агресії та широкомасштабної інформаційної війни особливо актуальною та нагальною є потреба забезпечити домінування українського інформаційного продукту в медіапросторі та протидію іноземній пропаганді.

Однією із загроз інформаційній безпеці України на території Чернігівської області є недостатнє покриття сигналами національних телемовників території прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Білорусь районів. При цьому у низці населених пунктів цієї території (у тому числі у районних центрах) наявний достатній для якісного прийому рівень ефірного сигналу телеканалів російського телебачення, зокрема і заборонених судовими рішеннями для поширення в Україні.

У зв'язку з цим обласна державна адміністрація звернулася до центральних органів влади з пропозицією забезпечити розширення території покриття вітчизняного телесигналу шляхом використання для розміщення телевізійного передавального обладнання веж ПАТ «Укртелеком» та операторів стільникового мобільного зв'язку.

1. Книговидання та книгорозповсюдження.

1.1. Кількість та основні відомості про суб'єктів видавничої справи, що внесені до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

До Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції станом на 15 грудня 2014 року внесено 57 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області. Переважну їх більшість — 47 одиниць — було внесено до Держреєстру Державним комітетом телебачення та радіомовлення України.

Суб'єкти видавничої справи області за видами діяльності:

- видавці — 7;
- виготівники — 6;
- розповсюджувачі — 6;
- поєднують кілька видів діяльності — 38, у т. ч.:
 - видавничу діяльність і виготовлення видавничої продукції — 15;
 - видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції — 10;
 - видавничу діяльність, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції — 13;

За формою участі у цивільних правовідносинах:

- юридичні особи — 38;
- фізичні особи — 19.

Серед видавничих підприємств вирізняються ті, що випускають книжкову продукцію (навчальні посібники, науково-методичну, краєзнавчу та художню літературу): ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», видавництва вищих навчальних закладів області, зокрема — Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя, низка приватних підприємств.

1.2. Випуск книжкової продукції за назвами та тиражами, у тому числі українською мовою.

Стимулювання книговидавничої та виставкової діяльності є одним з пріоритетів обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки.

Усі книги, випущені в рамках даної програми, безкоштовно передаються бібліотечним, музейним, навчальним закладам області, розповсюджуються на презентаційних заходах, використовуються у виставковій діяльності.

На видавництво суспільно значимих книг місцевих авторів на 2014 рік в обласному бюджеті було заплановано 795 тис. грн, у т. ч. 205 тис. грн — на погашення кредиторської заборгованості, яка виникла станом на 01.01.2014.

У зв'язку зі складною фінансовою ситуацією та суворою економією бюджетних коштів протягом 2014 року було фактично профінансовано лише кредиторську заборгованість за 2013 рік у розмірі 205 тис. грн (у 3 кварталі).

У зв'язку з цим у поточному році було випущено лише 4 книги (загальним накладом у 1100 примірників) з видавничого плану на 2013 рік. Ще

6 назв книг на даний час перебувають у процесі друку та додрукарської підготовки.

Окрім того, з обласного бюджету були виділені кошти у розмірі 100 тис. грн. на випуск презентаційного видання «Чернігівська Шевченкіана» (збірка творів авторів Чернігівщини, пов'язаних з іменем Т. Г. Шевченка), приуроченого до 200-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка. Разом з тим, відповідні платежі протягом року не були проведені ГУ ДКСУ у Чернігівській області, що станом на 01.01.2015 року призвело до виникнення кредиторської заборгованості.

За даними Книжкової палати України, протягом I півріччя 2014 року суб'єктами видавничої справи області випущено 92 назви книжкової продукції загальним накладом 86 тис. примірників. Переважна більшість книжкової продукції — навчально-методична, наукова, краєзнавча література, книги місцевих авторів.

До Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації протягом 2014 року надійшло 24 обов'язкові примірники книжкових видань, випущені цього року на території області. З них 23 — українською мовою, 1 — російською.

За цільовим призначенням:

- наукові — 12;
- навчальні — 8;
- літературно-художні — 3;
- інформаційне — 1.

1.3. Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств книгорозповсюдження.

В області здійснюються заходи щодо розвитку мережі книгорозповсюдження. Зокрема, надається сприяння збільшенню кількості стаціонарних об'єктів торгівлі книговидавничою продукцією та розширення займаних ними площ.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 № 902-р «Про вимоги щодо функціонування об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією» регулярно аналізується наявний стан книготорговельної мережі.

Станом на 20 грудня 2014 року в області фактично діяли 225 об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією, серед них — 29 книжкових магазинів (13%) та 196 інших об'єктів (87 %).

Найбільша кількість магазинів зосереджена у містах обласного значення: Чернігові (13 од.), Ніжині та Прилуках (по 4 од.). Окрім того, у м. Чернігові наявні 2 книжкові відділи площею 430 м² і 99 м² у приміщеннях торговельно-розважального комплексу і неспеціалізованого магазину.

Книготорговельні послуги на Чернігівщині надаються переважно підприємствами приватної форми власності.

В області зберігається тенденція до використання у книготорговельній мережі книжкових прилавків, яток, кіосків площею до 20 м² — таких налічується 189 одиниць (84 %).

У сільській місцевості розповсюджена виїзна торгівля книжковою продукцією.

З початку аналізу у 2008 році стану мережі книготоргівлі на Чернігівщині вона поступово розширювалася, досягнувши показника у 183 од. у II півріччі 2009 року. У I півріччі 2011 року відбувся спад до 172 од., що можна пояснити відтермінованими наслідками економічної кризи.

Починаючи з II півріччя 2011 року спостерігається подальше поступове зростання кількості об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією, і за підсумками 2014 року мережа досягла свого максимального обсягу за 6 років.

У цілому поява нових об'єктів книготоргівлі гальмується, перш за все, негативними очікуваннями підприємців щодо рівня рентабельності даного виду діяльності.

На виконання Указу Президента України від 19.06.2013 № 336/2013 «Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні» головам районних державних адміністрацій, виконавчим комітетам міських рад міст обласного значення надане доручення голови облдержадміністрації від 16.10.2013 № 07-09/6614 щодо забезпечення збереження та розширення мережі книгорозповсюдження, сприяння встановленню для книготорговельних підприємств пільгових умов орендної плати.

Разом з тим, аналіз проблемних питань у сфері забезпечення населення області книготорговельними послугами показує, що питання забезпеченості книготорговельних підприємств приміщеннями — лише один з факторів, що впливають на розвиток книготорговельної мережі. Серед інших — демографічна структура та купівельна спроможність населення (особливо у сільській місцевості), собівартість вітчизняної друкованої продукції, очікування суб'єктів бізнесу щодо рентабельності такого виду діяльності, як торгівля книжками, популярність друкованої книжкової продукції як такої (яка залежить від доступності он-лайн-бібліотек), потреба населення у купівлі зазначеної продукції (яка частково компенсується послугами бібліотечних закладів), а також загальна суспільно-політична ситуація у державі.

Частково проблема забезпечення книжковою продукцією населення області (зокрема, в сільській місцевості) вирішується шляхом торгівлі нею в окремих відділеннях УДППЗ «Укрпошта». Майже 300 відділень поштового зв'язку реалізують понад 120 найменувань дитячих книжок видавництва «Ранок», при цьому постійно проводиться робота щодо розширення асортименту та збільшення кількості точок реалізації.

1.4. Виставкова діяльність.

Обласна державна адміністрація зазвичай бере участь у 2–3 книжкових виставкових заходів загальнонаціонального та міжнародного рівня щороку, зокрема у Київській міжнародній книжковій виставці-ярмарку та міжнародній книжковій виставці «Київські контракти». На стенді Чернігівської області демонструються книги, видані в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки, а також власна продукція видавничих організацій області.

Разом з тим, у зв'язку із запровадженням режиму жорсткої економії бюджетних коштів, протягом 2014 року фінансування участі у книжкових виставкових заходах з обласного бюджету не здійснювалося. Лише наприкінці серпня 2014 року було погашено кредиторську заборгованість за попередній рік за участь у щорічній книжковій виставці-ярмарку до Дня знань у м. Київ (29 серпня – 1 вересня 2013 року).

Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації регулярно надає книжкову продукцію, видану за кошти обласного бюджету, та продукцію місцевих видавництв, що надходить як обов'язкові примірники, для експонування під час обласних заходів з відзначення пам'ятних дат та визначних подій.

2. Стан, проблеми та перспективи розвитку поліграфічних підприємств.

Одним із провідних поліграфічних підприємств регіону є ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“». Воно ж здійснює друк переважної більшості районних та обласних газет області.

Сучасне поліграфічне обладнання встановлено на ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», КП «Прилуцька міська друкарня» Чернігівської обласної ради. Виготовлення книжкової продукції також здійснює КП Ніжинської районної ради «Ніжинська районна друкарня».

Разом з тим, більшість поліграфічних підприємств області переважно спеціалізуються на випуску газетної та рекламної продукції.

Особливо актуальним залишається питання технічного переоснащення районних друкарень комунальної форми власності, які на сьогодні неспроможні конкурувати з приватними поліграфічними підприємствами.

3. Періодичні друковані засоби масової інформації.

3.1. Кількість та структура друкованих ЗМІ.

Згідно з даними Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, станом на 1 січня 2015 року у Чернігівській області зареєстровано 317 місцевих друкованих ЗМІ.

Фактично, на даний час в області регулярно виходить у світ 70 місцевих друкованих ЗМІ загальним разовим тиражем близько 780 тис. примірників, з них:

За сферою розповсюдження:

- в межах області — 37 видань;
- в межах районів — 24 видання;
- в межах міст — 9 видань.

За видами видань:

- 65 газет;
- 3 журнали;
- 2 збірники.

За тематичним спрямуванням:

- громадсько-, загальнополітичні — 34 видання;
- інформаційні, інформаційно-рекламні — 17 видань;

- рекламні та рекламно-інформаційні — 7 видань;
- релігійні — 5 видань;
- науково-популярні — 4 видання;
- для дозвілля — 1 видання;
- соціальне — 1 видання;
- літературне — 1 видання.

За мовою видань:

- українською мовою — 39 видань;
- українською та російською мовами — 25 видань;
- російською мовою — 2 видання;
- українською, російською, англійською мовами — 3 видання;
- українською, російською, англійською та німецькою мовами — 1 видання.

Засновники друкованих ЗМІ:

- органи виконавчої влади, місцевого самоврядування — 28 видань (включно з виданнями, де вони є співзасновниками);
- фізичні особи — 13 видань;
- комерційні структури — 12 видань;
- навчальні заклади — 5 видань;
- релігійні організації — 5 видань;
- громадські об'єднання — 4 видання;
- політичні партії — 1 видання;
- трудові колективи — 1 видання;
- інші — 1 видання.

3.2. Передплата та розповсюдження періодичних друкованих видань.

Розповсюдження друкованих видань у роздріб здійснюється через відділення УДППЗ «Укрпошта», мережу кіосків ТОВ «Чернігівмедіасервіс». Значна частина накладу, особливо комунальних газет, розповсюджується шляхом передплати.

3.3. Стан, проблеми та перспективи реформування комунальних друкованих видань.

Напрями та способи здійснення реформування друкованих ЗМІ, співзасновниками яких є органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, регулярно обговорюються під час зустрічей редакторів з керівництвом облдержадміністрації, «круглих столів». У цілому, більшість редакторів комунальних ЗМІ висловлюються на підтримку роздержавлення та виступають за його прискорення, зокрема — за найскоріше законодавче врегулювання цього процесу.

В області забезпечено контроль за виконанням вимог Законів України «Про мораторій на відчуження від редакцій державних та комунальних засобів масової інформації приміщень та майна» та «Про посилення захисту майна редакцій засобів масової інформації, видавництва, книгарень, підприємств книго розповсюдження, творчих спілок».

Проблеми, з якими стикаються комунальні друковані видання, переважно лежать у фінансовій площині і пов'язані з недостатньою фінансовою підтримкою комунальних ЗМІ з місцевих бюджетів. Обмеженість коштів, а

також зростання вартості паперу та поліграфічних послуг призводить до накопичення заборгованості перед поліграфічними підприємствами, зокрема ПАТ ПБК «Десна», де друкується більшість комунальних районних газет.

З метою поліпшення можливостей для безумовного забезпечення реалізації на території області державної інформаційної політики, підтримки розвитку друкованих і електронних ЗМІ діє обласна Програма підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки, затверджена 23 грудня 2011 року на засіданні 6-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання.

На 2014 рік в рамках згаданої програми в обласному бюджеті було передбачено 930 тис. грн для надання фінансової підтримки чотирьом періодичним друкованим виданням. Протягом року фактично було надано фінансову підтримку у розмірі 803 тис. грн, у т. ч. обласній комунальній газеті «Деснянська правда» — 523 тис. грн, науковому журналу «Сіверянський літопис» — 110 тис. грн, газеті для інвалідів «Живи з надією» — 100 тис. грн, журналу «Літературний Чернігів» — 70 тис. грн.

4. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

- Ухвалення закону, що регулюватиме питання роздержавлення державних та комунальних засобів масової інформації та початок безпосередньо процесу роздержавлення.

III. Здійснення діяльності щодо інформаційного супроводу пріоритетних напрямів зовнішньої та внутрішньої політики держави, забезпечення інформаційної безпеки.

Широке та об'єктивне висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики є одним із головних напрямків інформаційної діяльності облдержадміністрації. Робота щодо інформаційного супроводу відповідних тем постійно вдосконалюється. Поширення інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації.

Крім того, в області широко застосовуються такі форми співпраці зі ЗМІ як проведення прес-турів та прес-конференцій, розповсюдження прес-релізів тощо. Журналісти мають можливість бути присутніми на усіх заходах, що відбуваються в органах державної влади.

Окрім того, сторінки обласної державної адміністрації наявні у соціальній мережі «Facebook» та відеосервісі «Youtube» (адмініструються Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю). Там оприлюднюється інформація про діяльність голови облдержадміністрації, його заступників, роботу структурних підрозділів, повідомляється про найважливіші питання громадсько-політичного життя області, розміщуються фото- та відеоматеріали, інфографіка. За партнерства з ГО «Асоціація регіональних ЗМІ» через сервіс YouTube в онлайн-режимі здійснюється пряма відеотрансляція усіх основних медійних заходів, що проводяться обласною державною адміністрацією.

У 2014 році запроваджено нову форму співпраці зі ЗМІ — проведення щотижневих брифінгів заступників голови облдержадміністрації, керівників

структурних підрозділів, відділів апарату ОДА, установ та організацій області із запропонованих представниками ЗМІ та громадськості тем.

Протягом 2014 року проведено 46 таких брифінгів, на які виносилися питання проведення в області часткової мобілізації, ситуації на українсько-російському кордоні, залучення інвестицій в область, надання населенню житлових субсидій, оздоровлення та відпочинку дітей, особливостей реабілітації та надання медичної допомоги військовослужбовцям, пораненим у зоні АТО, відключень електроенергії у населених пунктах області, інші найбільш актуальні питання розвитку області.

З метою поліпшення інформування населення про діяльність органів виконавчої влади, висвітлення актуальних питань державної політики при Департаменті інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації діє прес-клуб «Ділове слово». У рамках його роботи журналісти мають можливість одержати відповіді на злободенні питання. Показово, що тема брифінгу чи засідання прес-клубу може бути запропонована як фахівцями Департаменту або іншими представниками органів влади, так і представниками ЗМІ.

Протягом 2014 року було проведено 21 засідання прес-клубу «Ділове слово», присвячене, зокрема, забезпеченню громадського порядку у м. Чернігові під час заходів до Дня Перемоги, урядовим ініціативам щодо оздоровлення фінансової системи країни, відзначенню в області 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, проведенню зовнішнього незалежного оцінювання, питанням подолання та профілактики ВІЛ-інфекції, презентаціям наукових видань, що публікуються в області, тощо.

З метою налагодження більш активного спілкування органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням області, його оперативного інформування про події соціально-економічного і суспільно-політичного життя, діяльність обласної державної адміністрації, її структурних підрозділів, обласної ради діє обласна Програма висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради засобами телерадіомовлення в Чернігівській області, затверджена рішенням 2-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання 30 грудня 2010 року. В рамках цієї програми на 2014 рік було заплановано 120 тис. грн на оплату відповідних послуг Чернігівської ОДТРК, ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“», КП «ТК „Прилуки“» та ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“».

Протягом 2014 року заходи програми були виконані в повному обсязі. За надання послуг з висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради засобами телерадіомовлення у 2014 році було профінансовано Чернігівську ОДТРК на суму 90 тис. грн та Новгород-Сіверську РДТРК «Сіверська» на суму 10 тис. грн.

Окрім того, протягом звітного періоду було повністю погашено кредиторську заборгованість перед КП «Телерадіокомпанія „Ніжинське телебачення“» та КП «Телекомпанія „Прилуки“» (по 10 тис. грн.) за надання відповідних послуг у 2013 році.

Забезпечено постійне інформування населення про поточну діяльність обласної державної адміністрації та обласної ради, привернення уваги до

найважливіших питань в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, висвітлення пріоритетних питань державної політики.

Забезпечено трансляцію відповідних сюжетів в ефірі Чернігівської ОДТРК, ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“», КП «ТК „Прилуки“» та ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“» у програмах «Влада і громада», «Діалог з владою» (Чернігівська ОДТРК), «Влада з перших вуст» (ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“»), «Вісті Чернігівщини», «Освітній канал» (КП «ТК „Прилуки“»), «Тема дня», «Тема дня — тиждень» (ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“») загальним хронометражем 2880 хв. 55 с. Окремі телесюжети, які висвітлюють роботу обласної державної адміністрації та обласної ради, оприлюднюються на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також на її сторінках у соціальних мережах.

Інформація про роботу обласної державної адміністрації та обласної ради, проведення колегій, нарад, сесійних засідань тощо регулярно подається у випусках новин зазначених телерадіокомпаній.

З метою задоволення потреб споживачів інформації з особливими потребами здійснюється сурдопереклад інформаційних передач Чернігівської ОДТРК. На 2014 рік на оплату послуг із сурдоперекладу було заплановано 37,2 тис. грн, у т. ч. 16,3 тис. грн — на погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 1 січня 2014 року. Фактично протягом 2014 року було профінансовано 33,7 тис. грн, у тому числі повністю погашено кредиторську заборгованість за 2013 рік.

Окрім того, обласною Програмою підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки на 2014 рік було передбачено 300 тис. грн. на оплату послуг з висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради у місцевих друкованих ЗМІ області (в тому числі 100 тис. грн — для погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 01.01.2014). Протягом 2014 року вказану кредиторську заборгованість погашено повністю; також укладено договори з комунальними друкованими ЗМІ про висвітлення діяльності обласної влади у 2014 році на загальну суму 100 тис. грн. Разом з тим, кошти на оплату відповідних послуг з бюджету виділені не були, таким чином, станом на 01.01.2015 виникла кредиторська заборгованість за послуги з висвітлення діяльності обласної влади у друкованих ЗМІ розміром у 100 тис. грн.

Інформація про результати роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади регулярно розміщується у друкованих ЗМІ області, де створені відповідні рубрики («Офіційно», «Брифінг», «Суспільство», «Діяльність влади», «Пріоритети», «В облдержадміністрації», «Інформують фахівці», «На контролі влади» та ін.).

В області проводиться системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Зокрема, здійснюється контроль за дотриманням законодавства, що регулює діяльність засобів масової інформації, проводиться постійний моніторинг інформаційного простору на предмет виявлення повідомлень, які містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму.

Загалом, на Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення чи підтримки серед населення. Вірогідність появи матеріалів подібного характеру у місцевих друкованих ЗМІ та Інтернет-ресурсах оцінюється як незначна.

За результатами постійного моніторингу друкованих ЗМІ місцевої форми розповсюдження та місцевих Інтернет-ресурсів Чернігівської області протягом 2014 року публікацій, що містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму виявлено не було.

У Чернігівській області проаналізовано стан доступу мешканців прикордонних з Республікою Білорусь та Російською Федерацією населених пунктів до українських інформаційних ресурсів, можливі шляхи розширення покриття українських телемовників у прикордонних районах, розроблено пропозиції з поліпшення ситуації, які направлено до Кабінету Міністрів України, Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Національної телекомпанії України.

Проводиться активна робота зі сприяння виконанню рішень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо обмеження розповсюдження на території України окремих програм російського телебачення.

Провайдери програмної послуги Чернігівської області не здійснюють у своїх мережах трансляцію російських телеканалів, заборонених для поширення на території України. Тим не менше, їх було додатково поінформовано про неприпустимість таких трансляцій та наголошено на викладеній у рішенні № 297 від 17.07.2014 позиції Національної ради щодо застосування до провайдерів, які вчинятимуть такі дії, санкції анулювання ліцензії у судовому порядку.

Окрім того, протягом 2014 року Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю були розроблені макети та забезпечено друк і розміщення на території Чернігова та області білбордів зі соціальною рекламою, спрямованою на формування позитивного та партнерського ставлення до Збройних сил України, популяризацію ідеї єдності України.

Питання охорони державного кордону, координації дій органів влади щодо мобілізації до Збройних Сил України та стану справ у військових частинах, які дислокуються на території області, соціального захисту сімей мобілізованих, соціальної підтримки переселенців з АР Крим, Донецької та Луганської областей, реалізації заходів з патріотичного виховання, відновлення історичної пам'яті тощо регулярно обговорюються на брифінгах в облдержадміністрації та засіданнях прес-клубу «Ділове слово»; відповідні інформаційні повідомлення оперативно розповсюджуються серед усіх ЗМІ області.

На офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Герої не вмирають», де розміщується інформація про мешканців Чернігівщини, які загинули, захищаючи Батьківщину у зоні проведення АТО.

З метою координації дій у питанні забезпечення інформаційної безпеки також підтримується співпраця з редакціями ЗМІ області, професійними організаціями журналістів, ГО «Асоціація регіональних ЗМІ», Інститутом національної пам'яті, регіональним медіа-центром Міністерства оборони України, прес-службами Чернігівського прикордонного загону та УМВС України у Чернігівській області, іншими установами та організаціями.

Сприяючи реалізації права на інформацію мешканців Чернігівщини, які несуть службу у зоні проведення АТО у складі 41-го мотопіхотного батальйону, а також з метою надання їм моральної підтримки, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації щотижня передає комплекти обласних та районних газет Чернігівщини до обласного військового комісаріату, який надалі переправляє їх з іншим вантажем у зону АТО.

IV. Доступ до публічної інформації.

Згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» на офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Доступ до публічної інформації». У ньому міститься роз'яснення окремих положень зазначеного Закону, порядку доступу громадян до публічної інформації, що знаходиться у володінні Чернігівської облдержадміністрації, наводиться перелік відомостей, що становлять службову інформацію, надаються зразки оформлення письмових інформаційних запитів, функціонує електронна форма подання запиту на отримання публічної інформації, розміщуються проекти рішень обласної ради, звіти про стан розгляду запитів на публічну інформацію в облдержадміністрації тощо.

На офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації та районних державних адміністрацій в установленому порядку забезпечується своєчасне оприлюднення проектів розпорядчих документів, що підлягають обговоренню, систематично і оперативно оновлюється інформація про діяльність структурних підрозділів.

Щодня офіційний сайт Чернігівської облдержадміністрації у середньому відвідують до 1000 унікальних користувачів. За цим показником він знаходиться на 4-5 місці серед інформаційних Інтернет-ресурсів області.

За 2014 рік до обласної державної адміністрації надійшов 201 запит, з них:

- від фізичних осіб (громадян) — 84;
- від об'єднань громадян без статусу юридичної особи — 13;
- від юридичних осіб — 78;
- від представників засобів масової інформації — 10.

Способи отримання запитів були такими:

- електронною поштою — 116;
- поштою — 35;
- факсом — 1;
- особистий прийом — 49.

До обласної державної адміністрації як до розпорядника інформації протягом звітного періоду надіслано за належністю 16 запитів на інформацію, з них: від Секретаріату Кабінету Міністрів України — 13; від Департаменту ЖКГ

облдержадміністрації — 2, від Управління забезпечення доступу до публічної інформації Харківської облдержадміністрації — 1.

Задоволено 74% запитів (148); надіслано належним розпорядникам інформації 26 запитів, відмовлено у наданні відповіді на 20 запитів (зокрема щодо 5 запитів облдержадміністрація не була розпорядником інформації; щодо інших — по суті запити були зверненнями з проханням надати роз'яснення); опрацьовувалося станом на 01.01.2015 року 7 запитів.

Найбільш запитуваною інформацією була така: майновий стан і доходи голови, першого заступника голови, заступників голови облдержадміністрації, керівників структурних підрозділів за 2010–2014 рік (19 запитів); склад та копії протоколів засідань комісії з встановлення статусу громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (12 запитів); регіональні програми щодо охорони навколишнього природного середовища (8 запитів); транспорт (6 запитів); регіональна програма щодо протидії захворюванню на туберкульоз (4 запити); реалізація гендерної політики в області (2 запити).

V. Забезпечення інформаційного супроводу процесів європейської інтеграції України.

В області проводиться робота, спрямовану на широке інформування населення щодо євроінтеграційних процесів в Україні, формування позитивної громадської думки стосовно цього напрямку державної політики, популяризації загальноєвропейських культурних надбань та цінностей.

На офіційному веб-сайті Чернігівської обласної державної адміністрації функціонує розділ «Європейська інтеграція», який містить рубрики «Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», «Співробітництво між Україною та Європейським Союзом», «Співпраця з ЄС», «Зона вільної торгівлі з ЄС», «День Європи».

Крім того, регулярно розміщується інформація про реалізацію проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» та про інвестиційну привабливість регіону.

Актуальні повідомлення, що стосуються відносин України з Європейським Союзом, зони вільної торгівлі з ЄС, а також проведення інформаційних заходів відповідного спрямування, регулярно оприлюднюються на головних сторінках веб-сайтів облдержадміністрації та райдержадміністрацій, а також у ЗМІ області.

Під час брифінгів в облдержадміністрації з соціально-економічних тем питання європейської інтеграції порушуються регулярно. Зокрема, на них обговорювалися питання впливу підписання Угоди про асоціацію з ЄС на економіку області, актуальні аспекти переходу підприємств на стандарти ЄС.

VI. Пропозиції щодо подальшого розвитку інформаційної та видавничої сфер.

- Доцільно завершити впровадження проекту реформування комунальних засобів масової інформації.
- На державному рівні слід вирішити проблему скорочення мережі проводового радіомовлення та переходу місцевих радіоорганізацій на ефірне мовлення.

- З метою посилення інформаційної безпеки варто розробити державну програму, спрямовану на забезпечення трансляції сигналів українських телерадіомовників у прикордонних районах;
- Доцільно розглянути питання відновлення програми забезпечення соціально незахищених категорій населення телетюнерами DVB-T2 за кошти державного бюджету.